

DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2026-13-65>

УДК 657: 001, 891

Шевченко Любов Ярославівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та фінансів,
Маріупольський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2188-1735>

Шендригоренко Марина Трохимівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та фінансів,
Маріупольський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5841-6784>

Коверза Вікторія Семенівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та фінансів,
Маріупольський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1465-0584>

ІНТЕГРОВАНІЙ ОБЛІК ТА ЙОГО ВИКЛИКИ У ВОЄННИЙ ЧАС В УКРАЇНІ

Воєнний стан в Україні супроводжується великою кількістю викликів у розвитку всіх галузей економіки, в тому числі для більшості суб'єктів підприємницької діяльності. Для стратегічного і оперативного прийняття управлінських рішень необхідна інформаційна база обліку, а саме інтегрованого обліку. Відсутність інтегрованого підходу до побудови обліково-аналітичної системи, яка повинна забезпечувати користувачів необхідною інформацією, яка міститься в облікових регістрах та звітності, не дає змоги управлінському персоналу комплексно оцінити діяльність підприємства та приймати адекватні рішення щодо зменшення ризику. Недоліки в організації обліково-аналітичної системи викликають відставання обліку від реальних процесів, що відбуваються на підприємстві, затримку подання звітних даних тощо. Наявність великих розривів у часі між моментом одержання обліково-аналітичної інформації і моментом її використання для прийняття оперативних, тактичних та стратегічних рішень, ускладнює підвищення ефективності діяльності господарюючого суб'єкта. У зв'язку з цим, наукові дослідження проблеми організації ефективної системи інтегрованого обліку є досить актуальними для розвитку економіки України. Інтегрований облік – це не просто поєднання фінансових і нефінансових показників. Це система, яка дозволяє бачити бізнес як цілісний організм у його взаємодії з капіталом: інтелектуальним, соціальним, природним та виробничим. Проте, повномасштабна війна в Україні внесла жорсткі корективи в цю концепцію, перетворивши розвиток на питання виживання. У статті досліджено сутність інтегрованого обліку як сучасної системи інформаційного забезпечення управління підприємством. Розглянуто особливості функціонування інтегрованого обліку в умовах воєнного стану в Україні. Визначено основні виклики: руйнування інфраструктури, втрати активів, порушення логістики, кадровий дефіцит, ризику кібербезпеки, зміни законодавства та ускладнення звітності. Обґрунтовано напрями адаптації інтегрованого обліку до кризових умов шляхом цифровізації, автоматизації, резервного збереження даних та посилення управлінського контролю.

Ключові слова: інтегрований облік, інтегрована звітність, інформаційні системи, комп'ютерна система бухгалтерського обліку, комп'ютерна інформаційна система, воєнний стан, цифровізація, підприємство, Україна.

Lyubov Shevchenko, Maryna Shendryhorenko, Viktoriia Koverza

Mariupol State University

INTEGRATED ACCOUNTING**AND ITS CHALLENGES IN WARTIME IN UKRAINE**

Martial law in Ukraine is accompanied by a large number of challenges in the development of all sectors of the economy, including for most business entities. For strategic and operational Management decision-making requires an accounting information base, namely integrated accounting. The lack of an integrated

© Шевченко Л.Я., Шендригоренко М.Т., Коверза В.С., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

approach to building an accounting and analytical system, which should provide users with the necessary information contained in accounting registers and reporting, does not allow management personnel to comprehensively assess the activities of the enterprise and make adequate decisions to reduce risk. Deficiencies in the organization of the accounting and analytical system cause accounting to lag behind real processes occurring at the enterprise, delays in submitting reporting data, etc. The presence of large gaps in time between the moment of receiving accounting and analytical information and the moment of its use for making operational, tactical and strategic decisions makes it difficult to increase the efficiency of the business entity. In this regard, scientific research into the problem of organizing an effective integrated accounting system is quite relevant for the development of the economy of Ukraine. Integrated accounting is not just a combination of financial and non-financial indicators. It is a system that allows you to see business as a holistic organism in its interaction with capital: intellectual, social, natural and production. However, the full-scale war in Ukraine has made severe adjustments to this concept, turning development into a matter of survival. The article explores the essence of integrated accounting as a modern system of information support for enterprise management. The features of the functioning of integrated accounting under martial law in Ukraine are considered. The main challenges are identified: destruction of infrastructure, loss of assets, disruption of logistics, staff shortage, cybersecurity risks, changes in legislation and complication of reporting. The directions of adapting integrated accounting to crisis conditions through digitalization, automation, data backup and strengthening of management control are substantiated.

Keywords: *integrated accounting, integrated reporting, information systems, computerized accounting system, computerized information system, martial law, digitalization, enterprise, Ukraine.*

Вступ. Сучасна практика ведення обліку в Україні здійснюється в багатьох напрямках та породжує його роздвоєність, наслідком чого є ведення одночасно декількох видів обліку згідно з відокремленими правилами їх ведення, а це своєю чергою ускладнює роботу пересічних бухгалтерів та внутрішніх і зовнішніх користувачів облікової інформації.

В суть обліку мають бути покладені інформаційна, контрольна та аналітична функції та поєднання всіх видів обліку, а також змінена побудова обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів обліку та фінансової звітності [1, с. 44].

Сучасні підприємства функціонують у середовищі високої невизначеності, що вимагає оперативного отримання достовірної інформації для прийняття управлінських рішень. Особливого значення це набуло в Україні в умовах повномасштабної війни, коли бізнес стикається з численними ризиками: руйнуванням виробничих потужностей, нестачею персоналу, зміною ринків збуту та нестабільністю законодавства.

У таких умовах традиційна система бухгалтерського обліку є недостатньою, оскільки керівництву необхідна комплексна інформація не лише про фінансові результати, а й про виробничі, логістичні, кадрові та ризикові показники. Саме тому зростає роль інтегрованого обліку як системи, що поєднує фінансовий, управлінський, податковий та аналітичний облік.

В умовах воєнного стану підприємства України ведуть свою діяльність в умовах ризиків, які спричинені наслідками повномасштабної війни. Воєнний стан суттєво змінив, а саме погіршив умови ведення господарської діяльності, втрачено багато виробничих потужностей, порушено логістику, знижено попит, втрачено платоспроможність, виник дефіцит трудових ресурсів, існує

нестабільність валютного ринку. За таких умов існуючі системи бухгалтерського обліку виявляються недостатньо гнучкими для забезпечення оперативного прийняття управлінських рішень.

Управління підприємством на сучасному етапі потребує комплексної системи інформаційного забезпечення, яка поєднує фінансові, управлінські, податкові та аналітичні показники. Саме такою системою виступає інтегрований облік, що забезпечує комплексний підхід до формування, обробки та використання інформації. Його впровадження дозволяє підприємствам швидше адаптуватися до кризових умов, здійснювати антикризове управління, контролювати витрати, оцінювати ризики та формувати стратегії розвитку.

Воєнний стан висуває нові виклики до інтегрованого обліку: втрату доступу до первинних документів, проблеми підтвердження господарських операцій, складність оцінки пошкоджених активів, зростання кіберризиків, дефіцит кваліфікованих кадрів та постійні зміни нормативно-правового регулювання. Це зумовлює актуальність дослідження проблем функціонування інтегрованого обліку у воєнний час та визначення напрямів його вдосконалення.

Невирішеними залишаються питання:

- методики адаптації інтегрованого обліку до умов війни;
- оцінки воєнних ризиків у системі обліку;
- цифрової трансформації обліку в умовах кіберзагроз;
- ролі інтегрованого обліку у післявоєнному відновленні підприємств.

Подальшого наукового дослідження потребує проблематика визначення тенденцій розвитку інтегрованого обліку, звітності і контролю на підставі обґрунтування світового досвіду та його

адаптації до реалій господарювання вітчизняних підприємств.

Матеріали та методи. Питання розвитку бухгалтерського обліку, його модернізації та інтеграції в систему управління підприємством розглядалися у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Значний внесок у дослідження теоретичних і прикладних аспектів обліку зробили Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, М. С. Пушкар, Л. В. Нападовська, Т. О. Камінська, М. В. Кужельний, В. В. Сопко та інші [5, с. 48].

Ф. Ф. Бутинець обґрунтовував роль бухгалтерського обліку як інформаційної основи управління підприємством. С. Ф. Голов досліджував взаємозв'язок фінансового та управлінського обліку в сучасних умовах. [5, 50].

М. С. Пушкар розглядав можливості формування інтегрованих облікових систем як перспективного напрямку розвитку облікової науки.

Проблематика цифровізації облікових процесів та використання інформаційних технологій у бухгалтерському обліку досліджувалася у працях сучасних науковців, які наголошують на необхідності автоматизації збору, обробки та передачі інформації.

Окремі аспекти функціонування підприємств в умовах воєнного стану, антикризового управління, податкової адаптації та обліку втрат майна аналізуються в сучасних українських публікаціях 2022–2025 років. Однак комплексне дослідження інтегрованого обліку, саме як системи управлінської підтримки у воєнний час залишається недостатньо розробленим.

Метою статті є дослідження теоретичних засад інтегрованого обліку, визначення особливостей його функціонування в умовах воєнного стану в Україні, аналіз основних викликів та обґрунтування напрямів удосконалення інтегрованих облікових систем на підприємствах.

У процесі написання наукової роботи було використано такі наукові методи дослідження: методи узагальнення, методи порівняння, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, системного аналізу; прогнозування тощо.

Результати. Під інтеграцією облікової системи, прийнято розуміти вид об'єднання в єдиному обліковому процесі планування і обліку ресурсів, активів, технологій, факторів виробництва, інформації, збутових мереж та ін. [7, с. 5].

На сьогоднішній день не існує не тільки усталених теоретичних уявлень про інтеграцію, а й єдиного визначення. З нашої точки зору інтегрована облікова система передбачає таке об'єднання, в результаті створення якого утворюється система нового економічного рівня. Процес інтеграції проявляється у встановленні різного роду зв'язків між елементами, у перерозподілі елементами

системи завдань і зміні функцій елементів, що об'єднуються (інтегруються) [8, с. 4].

Інтегрована система обліку – це об'єднання, або кооперація діючих елементів господарювання для досягнення спільних цілей. У міру свого зростання системи можуть поділятися на окремі частини, а їх спільне завдання розбиватися на кілька підзадач [3, с. 32].

Однако, для того, щоб система залишалася життєздатною, частини повинні бути об'єднані між собою.

Інтегрований облік доцільно розглядати як систему збору, узагальнення та використання інформації, яка об'єднує різні види обліку для задоволення потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів [2, с. 71]. Його головною метою є створення єдиного інформаційного середовища підприємства. Традиційна модель обліку передбачає окреме функціонування фінансового, управлінського та податкового обліку. Це часто призводить до дублювання інформації, втрати часу, розбіжностей у показниках та ускладнення прийняття рішень. Інтегрований підхід усуває зазначені недоліки.

Основними складовими інтегрованого обліку є:

- фінансовий облік;
- управлінський облік;
- податковий облік;
- стратегічний облік;
- екологічний та соціальний облік;
- аналітична звітність [7, с. 3].

У сучасних умовах інтегрований облік є важливою основою корпоративного управління, ризик-менеджменту та стратегічного планування.

Воєнний стан суттєво змінив середовище функціонування українських підприємств та бізнесу. Для облікових систем це означає потребу в оперативній адаптації до нових умов.

Серед основних наслідків війни для обліку слід виділити:

- втрату майна;
- релокацію бізнесу;
- кадрові виклики;
- часті зміни законодавства;
- втрату інформаційних баз;
- кіберзагрози;
- недостатню цифровізацію.

Багато підприємств зазнали руйнувань, втрати складів, техніки, запасів, нерухомості. Це створює труднощі з оцінкою збитків, списанням активів та документальним підтвердженням втрат. Облік має оперативно відображати такі зміни.

Це потребує:

- інвентаризації втрат;
- документального підтвердження пошкоджень;
- списання активів;

- формування резервів;
- переоцінки майна.

Переміщення підприємств у безпечніші регіони змінило структуру витрат та систему внутрішнього контролю. Виникла потреба у відображенні:

- транспортних витрат;
- витрат на нові виробничі площі;
- витрат на облаштування;
- кадрових компенсацій.

Мобілізація працівників, виїзд за кордон, дистанційна робота призвели до дефіциту бухгалтерського персоналу. Через евакуацію працівників, втрату архівів, перебої зв'язку та електроенергії багато підприємств зіткнулися з проблемою ведення первинної документації. Частина документів була втрачена або не створювалася вчасно. Мобілізація працівників, міграція населення та психологічне навантаження спричинили нестачу бухгалтерів, економістів та ІТ-фахівців. Це ускладнює ведення інтегрованої системи обліку.

Воєнний період характеризується податковими пільгами, змінами ставок оподаткування, спрощенням процедур звітності, що потребує постійного коригування облікової політики.

Через руйнування офісів та втрату серверів частина підприємств втратила доступ до баз даних. Це актуалізувало необхідність резервного копіювання.

В умовах війни зросла кількість кібератак на державні та приватні системи. Отже, інтегровані системи обліку потребують:

- двофакторної автентифікації;
- шифрування даних;
- контролю доступу;
- постійного аудиту безпеки.

Багато малих підприємств використовують спрощені форми обліку, що ускладнює інтеграцію даних.

Сучасні ERP-системи, CRM-платформи, електронний документообіг і хмарні технології створюють основу для інтегрованого обліку.

Воєнний час прискорив перехід до хмарних технологій. Інтегрований облік вимагає консолідації великих масивів даних (Big Data) з різних підрозділів. Впровадження ERP-систем, що працюють на віддалених серверах поза межами України, стає єдиним способом забезпечити стійкість облікової системи перед загрозою фізичного знищення інфраструктури.

Для ефективного функціонування підприємств доцільно реалізувати такі заходи:

- цифровізація обліку – використання хмарних сервісів, електронного документообігу, ERP-систем;
- резервне копіювання даних – збереження інформації на віддалених серверах;

– автоматизація звітності – скорочення часу на підготовку документів;

– гнучка облікова політика – швидке реагування на зміни законодавства;

– інтеграція ризик-менеджменту – облік військових, логістичних та валютних ризиків;

– підвищення кваліфікації персоналу – навчання роботі з цифровими системами.

Інтегрований облік у воєнний час в Україні перестає бути теоретичною концепцією для великих корпорацій і перетворюється на інструмент кризового управління. Основними векторами його розвитку є:

– розробка методик оцінки збитків, завданих воєнними діями;

– посилення акценту на безпековому та соціальному аспектах людського капіталу;

– забезпечення цифрової стійкості облікових даних.

Перехід до інтегрованого підходу дозволить українським компаніям не лише вистояти в умовах воєнної економіки, а й створити фундамент для швидкої інтеграції в європейський економічний простір після перемоги.

Сучасна парадигма бухгалтерського обліку поступово відходить від виключно фінансової орієнтації. Інтегрований облік, що базується на Міжнародній системі інтегрованої звітності, передбачає відображення здатності підприємства створювати вартість у часі через взаємодію шести видів капіталу. Для України цей підхід набуває критичного значення, оскільки війна докорінно змінила структуру та доступність ресурсів, змушуючи бізнес переглядати саму філософію управління активами.

Інтегрований облік в Україні під час війни трансформується з інструменту звітності у «карту виживання». Головним викликом залишається збалансування фінансових втрат із необхідністю інвестувати в людей та екологічну безпеку, що є фундаментом для майбутньої післявоєнної відбудови.

У результаті дослідження:

– досліджено дефініцію поняття «інтеграція», «інтегрований облік» для теоретичного обґрунтування складових інтегрованого обліку та можливості їх відображення в бухгалтерському обліку;

– визначено особливості його функціонування в умовах воєнного стану в Україні;

– проаналізовано основні виклики та розглянуто основні напрями удосконалення інтегрованих облікових систем на підприємствах.

Висновки. Отже, інтегрований облік є сучасною моделлю інформаційного забезпечення підприємства, яка поєднує фінансовий, управлінський, податковий та аналітичний облік в єдиній системі. У воєнний час його значення суттєво зростає, оскільки саме він дозволяє оперативно

реагувати на кризові виклики, контролювати ресурси та підтримувати управлінські рішення.

Інтегрований облік у воєнний час стає не лише інструментом фіксації господарських операцій, а стратегічною системою підтримки управлінських рішень. Для українських підприємств він забезпечує швидке реагування на кризові виклики, контроль ресурсів, оцінку ризиків та стабільність діяльності.

Головними викликами залишаються нестабільність середовища, кадровий дефіцит, втрати активів та кіберзагрози. Водночас війна прискорила цифрову трансформацію обліку в Україні. У перспективі саме інтегрований підхід стане основою сучасної моделі управління підприємством у післявоєнний період.

Для українських підприємств доцільно:

- перейти на хмарні системи обліку;
- забезпечити резервне копіювання інформації;

– впровадити систему внутрішнього ризик-контролю;

- регулярно оновлювати облікову політику;
- навчати персонал цифровим навичкам;
- формувати антикризову звітність для керівництва.

Після завершення війни інтегрований облік стане важливим механізмом відбудови економіки. Його роль полягатиме у:

- контролі використання інвестиційних ресурсів;
- прозорості міжнародної допомоги;
- оцінці ефективності проєктів відновлення;
- управлінні витратами реконструкції;
- залученні інвесторів; переході до стандартів ESG-звітності.

Українські компанії, що впровадять сучасні інтегровані системи обліку, матимуть вищу конкурентоспроможність на європейському ринку.

Література:

1. Барановська С.П. Обліково-аналітичне забезпечення як невід'ємна складова управління підприємством. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment/2012_722/02.pdf (дата звернення: 20.04.2026)
2. Білуха М.Т., Микитенко Т.Ю. Теоретичні та методологічні засади електронного обліку господарської діяльності. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. № 12. С. 15–24.
3. Брадул О.М. Корпоративне управління та стан його обліково-аналітичного забезпечення: *Сталий розвиток економіки*. 2010. № 3. С. 37.
4. Брадул О.М. Методологічні основи побудови комп'ютерної інформаційної системи (KISO) діяльності корпорацій: документування та бінарність: *Вісник КТУ / Кривор. техн. ун-т*. 2011. № 27. С. 278.
5. Голов С.Ф. Концепція подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні. *Збірник наукових праць "Фінанси, облік і аудит"*. 2006. 118 с.
6. Господарський кодекс України URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 20.04.2026).
7. Євдокимов В.В. Адаптивна модель інтегрованої системи бухгалтерського обліку: монографія. *Житомир: ЖДТУ*. 2010. 526 с.
8. Євдокимов В.В. Ефективність впровадження комп'ютерної системи бухгалтерського обліку у корпораціях. URL: [http://www.nbuv.gov.ua/portal/](http://www.nbuv.gov.ua/portal/(дата звернення: 20.04.2026)) (дата звернення: 20.04.2026).
9. Іщенко Я.П., Подолянчук О.А., Коваль Н.І. Фінансовий облік 1: підручник. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.
10. Пліса В. Й., Пліса З. П. Бухгалтерський облік : підручник. 2-ге вид., випр. і доп. Львів: Видавництво ННБК „АТБ”, 2020. 440 с.

References:

1. Baranovskaya, S. P. (2012). Oblikovo-analitychne zabezpechennia yak nevidiemna skladova upravlinnia pidpriemstvom [Accounting and analytical support as an integral part of enterprise management]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika»*. Seriya: Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovleniia i problemy rozvytku, no. 722, pp. 9–14. Available at: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment/2012_722/02.pdf
2. Bilukha, M. T., & Mykytenko, T. Yu. (2011). Teoretyko-metodolohichni zasady elektronnoho obliku hospodarskoi diialnosti [Theoretical and methodological principles of electronic accounting of economic activity]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 12, pp. 15–24.
3. Bradul, O. M. (2010). Korporatyvne upravlinnia i stan yoho oblikovo-analitychnoho zabezpechennia [Corporate governance and the state of its accounting and analytical support]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 3, pp. 37–42.
4. Bradul, O. M. (2011). Metodolohichni osnovy pobudovy kompiuternoï informatsiinoï systemy obliku (KISO) diialnosti korporatsii: dokumentuvannia ta binarnist [Methodological foundations of building a computer information system (CISO) for the activities of corporations: documentation and binary]. *Visnyk Kryvorizkoho tekhnichnoho universytetu*, no. 27, pp. 278–282.
5. Golov, S. F. (2006). Kontsepsiia podalshoho rozvytku bukhhalterskoho obliku v Ukraini [Concept of further development of accounting in Ukraine]. *Finansy, oblik i audyt*, pp. 118–125.
6. Hospodarskyi kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
7. Yevdokimov, V. V. (2010). Adaptivna model intehrovanoi systemy obliku [Adaptive model of an integrated accounting system]: Monograph. ZhDTU.

8. Yevdokimov, V. V. (2010). Efektyvnist vprovadzhennia kompiuternoï systemy obliku v korporatsiiakh [Effectiveness of implementation of computer accounting system in corporations]. Available at: <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>
9. Ishchenko, Ya. P., Podolyanchuk, O. A., & Koval, N. I. (2020). Finansovyi oblik 1 [Financial accounting 1]. FOP Kushnir Yu. V.
10. Plysa, V. Y., & Plysa, Z. P. (2020). Bukhholderskyi oblik [Accounting] (2nd ed.). NNVK "ATB".

Дата надходження статті: 09.04.2026

Дата прийняття статті: 01.05.2026

Дата публікації статті: 29.05.2026